

Ὁ Χριστοδουλῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν καλαμῶνά του. ὅπου, ὁ μπάρμπα Κωνσταντῆς, αἰωνία ἡ μνήμη του, ὁ Μιδζέλος, ἀπὸ τοῦ λευκοῦ του οἰκίσκου, τοῦ γειτονεύοντος μὲ τὸν καλαμῶνα, εἶχεν ἰδεῖ τὸ συμβεβηκός, καὶ καλέσας τὸν νέον, ὅστις γυμνωθεὶς προσεπάθει νὰ στεγνώσῃ τὰ ἐνδύματά του ἐπὶ βράχου καίοντος ἀκόμη ἀπὸ τὸ καῦμα τοῦ ἄρτι δύσαντος ἡλίου, τοῦ ἔδωκεν αὐτὸς ἐνδύματα νὰ φορέσῃ. Καὶ ὁ μπάρμπα Γιωργός, Θεὸς σχωρέσ' τον, ὁ Κοψιδάκης, ὅστις εὕρισκετο ἐκεῖ πλησίον μὲ τὰς ὀλίγας ἀμνάδας του, τοῦ ἔδωκε «μίαν εὐχή» καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι θὰ ἔχῃ «μεγάλον μισθόν», χωρὶς νὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι αὐτὸς ἦτο νοθογενὲς ἀποτόκιον λησμονημένης θεότητος. Καὶ ὁ Λούκας, μαθὼν ἐκ στόματος τῆς Πολυμνίας τὸ μικρὸν συμβεβηκός, κρατῶν εἰς χεῖρας τὴν φλάσκαν, μὲ τὰς ἀπομεινάσας ὀλίγας σταγόνας μωσχάτου, ἔκραζεν ἀπὸ τῆς ἀντιπέρας ὄχθης :

— Στὴν ὑγεία σ', Κ' στοδουλῆ !

*

Πρὸς τί νὰ χάνῃ τις τὴν φιλίαν τῶν φίλων του. Μὴ τυχόν ἡ Πολύμνια ἦτο διὰ σὲ ἡ δι' ἐκείνον ; Παιδίον ! Αὐτὴ ἦτο μεγαλειτέρα τὴν ἡλικίαν καὶ τῶν δύο σας. Ἀλλὰ πῶς δύναται τις νὰ γείνῃ ἀνὴρ χωρὶς ν' ἀγαπήσῃ δεκάκις τοὺλάχιστον καὶ δεκάκις ν' ἀπατηθῇ ;

Τώρα ἡ Πολύμνια ἀπέθανεν ἡ ὑπανδρεύθη ; Ἀγνοῶ. Ἴσως καὶ σὺ ἐπίσης. Καὶ ὁ Χριστοδουλῆς : Ἐγενε ναυτικός περίφημος, ἀλλ' ἀπὸ ἐτῶν δὲν ἤκουσες τι περὶ αὐτοῦ. Ἴσως νὰ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καθὼς τόσο ἄλλοι. Καὶ σὺ ; Φιλοσοφεῖς, ὡς ἐγώ, καὶ οὐδὲν πράττεις.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΑ ΕΝ ΚΛΩΒΟΙΣ ΠΤΗΝΑ¹

Η ΑΗΔΩΝ

Motacilla luscina.

Οἱ φουσιόφαι διακρίνουσι δύο εἶδη ἀηδόνων, τὴν καλουμένην μεῖζονα ἀηδόνα, καὶ τὴν ἐτέραν ἀπλῶς ἀηδόνα.

Ἡ πρώτη οὕσα καὶ πῶς μεγαλειτέρα καὶ διάφορος ἔδουσα, ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ. Ἀπαντᾷ ἰδίως ἐν Οὐγγαρίᾳ, Γαλίᾳ, Πολωνίᾳ, Τουρκίᾳ καὶ Ἑλλάδι. Αὕτη βιοῖ εἰς τοὺς θάμνους τῶν λόφων, ἰδίως ὅμως εἰς τὰς κοιλάδας τὰς παρὰ ρέοντα ὕδατα κειμένας. Ἡ δευτέρα εἶνε ἡ κοινὴ ἀηδὼν, ἡ γνωστὴ ὑπὸ πάντων ἀηδόνων, περὶ ἧς θὰ λαλήσωμεν.

Χαρακτῆρες

Ἀνάστημα ἔχει 18 ὑφεκατομέτρων, χρῶμα

φαιὸν ὑπόμελαν μετὰ χρώσεων πυρρῶν κατὰ τὸν αὐχένα καὶ τὴν ῥάχιν· φαιὸν ὑπόλευκον κατὰ τὸν λαιμόν, τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν, βαθύτερον κατὰ τὸ κατώτερον μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὠχρὸν κατὰ τὸ ἄνω τῆς κοιλίας· φαιὸν ὑπόμελαν μετὰ μίγματος πυρροῦ κατὰ τὰς πτέρυγας, καὶ ὑπόμελαν μετὰ στιγμῶν πυρρῶν κατὰ τὰ πτερὰ τῆς οὐρᾶς.

Πρὸς διάκρισιν τοῦ ἄρρενος ἀπὸ τῆς θηλείας πρέπει νὰ ἔχῃ τις ὑπ' ὄψει· του καὶ τὰ δύο φύλα—διότι ἐλάχιστα διαφέρουσι κατὰ τὸ χρῶμα· μόνον κατὰ τὸ ἀνάστημα ἡ θήλεια εἶναι ἥττον ὑψηλή· ἡ κεφαλὴ αὐτῆς βραχυτέρα καὶ ἥττον ὀξεῖα· ὁ τράχηλος βραχύτερος· ὁ ὀφθαλμὸς ἥττον ζωηρός καὶ ὁ λαιμὸς ἥττον λευκός.

Διαβίωσις

Ἡ κοινὴ ἀηδὼν ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς Σουηδίας καὶ ἐντεῦθεν εὕρεσκειται καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἐν τῇ Ἀσίᾳ συναντᾷ μέχρι τῶν θερμότερων χωρῶν τῆς Σιβηρίας, καὶ ἐν τῇ Ἀφρικῇ μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Νεῖλου. Εὕρεσκειται ἐπίσης ἐν τῇ Κίνᾳ καὶ τῇ Ἰαπωνίᾳ.

Ἦθη καὶ ἔθιμα

Ἀναφαίνεται παρ' ἡμῖν ἀρχομένου τοῦ Μαρτίου, ὅποθεν αὐξανομένης τῆς θερμοκρασίας ἀνέρχεται πρὸς βορρᾶν· ταξιδεύει τὴν νύκτα κατὰ σταθμοὺς ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον.

Ἡ ἀηδὼν ἀρέσκειται εἰς τὰ σκιερὰ μέρη, εἰς κήπους τεμνομένους ὑπὸ θάμνων καὶ συστάδων πυκνῶν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς βάτους τὰς ἐν τῷ μέσῳ τῶν πεδιάδων, τὰς προφυλασσομένας ἐκ τῶν βορείων ἀνέμων. Ἐν τοῖς ὄρεσι κατὰ τὸν Τσοῦδι ἀπαντᾷ συνήθως μέχρις ὕψους 1000—1500 μέτρων. Διέρχεται τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀριζεύσεως τῆς ἐν τοῖς φραγμαῖς τῶν κήπων καὶ τοῖς καλλιεργημένοις ἀγροῖς, ἀναμένονσα ὅπως εἰσχωρήσῃ ἐν τῷ δάσει, μέχρις οὐ ἀναλάβῃσι τὰ δένδρα τὸ φύλλωμα αὐτῶν ἐξ ὀλοκλήρου. Ἡ ἀηδὼν ἕκαστον ἔαρ ἐπανέρχεται εἰς τὰ αὐτὰ μέρη, ἐν οἷς κατῴκει τὸ προηγούμενον ἔτος, ἐκτὸς ἂν ὁ χώρος κατεστράφῃ καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀρκετὴ σκιά. Τότε ἀναζητεῖ εἰς τὴν γειτονεῖαν ἐτέραν κατάλληλον θέσιν. Ἡ προσήλωσις αὕτη εἰς τὰ γινώριμα μέρη ἐπιφέρει ἀγῶνας μεταξὺ τῶν γηραιῶν καὶ τῶν νεωτέρων ὁμοίως μετὰ τῶν συμβαινόντων καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν συζύγου. Αἱ ἀηδόνες ἅμα ἀφικόμεναι ἀγγέλλουσι τὴν ἀριεῖν των κατὰ τὰς πρώτας νύκτας δι' ἁσμάτων ἀδιακόπων, ὅπως καταδείξωσιν, ὡς διςχυρίζονται φουσιόφαι τινές, τὴν ὁδὸν εἰς τὰς θηλείας, ὧν προηγούνται ἡμέρας τινάς.

Αἱ ἀηδόνες εὕρισκονται πολυαριθμότεραι εἰς τὸ μέρος ἀναλόγως τῶν τροφῶν, τῶν παρεχομένων αὐτοῖς καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν.

«Ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ, λέγει ὁ Βρέμ, ἄνευ ὑπερβολῆς, εὕρεσκειται ζευγὸς ἀηδόνος, ἐν ἐκάστῳ θάμνῳ

ἐν ἐκάστῃ συστάδι. Οὐδεὶς ἔχων ὧτα δύναται νὰ λησμονήσῃ πρῶτον ἐπεὶ περὶ τοῦ Μονσερρά, καὶ ἐσπερινόν ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἀλάμπρας. Ἀκούονται ἑκατοντάδες ἀηδόνες ἄδουσαι συγχρόνως, καὶ τὸ ἥσμα αὐτῶν πανταχόθεν προέρχεται· ὁλόκληρος ἡ Σιέρα - Μορρένα δύναται νὰ ληρῇ ὡς εἰς κήπος οἰκούμενος ὑπὸ τῶν πτηνῶν τούτων».

Ἡ ἀηδὼν ἀναπαυομένη κρεμαῖ ὀλίγον τὰς πτέρυγας αὐτῆς, ὧν τὰ ἄκρα ἀνεγείρονται ὑπὸ τῆς οὐρᾶς ἣν φέρει ἀνεγερμένην. Βαδίζει δι' ἁλμάτων μετ' ἀνυψώσεως τῆς οὐρᾶς. Ἄν ἐλκύῃ τι τὴν προσοχὴν τῆς κλίνει πλαγίως τὴν κεφαλὴν τῆς. Ὅταν θέλῃ νὰ προσκαλέσῃ φωνεῖ ἀλληλοδιαδόχως οὐῖκ, οὐῖκ καὶ μετὰ τοῦτο κρο... Ὅταν φοβῇται ἐπαναλαμβάνει μόνον τὴν τελευταίαν συλλαβήν.

Μετὰ τὴν σύζευξιν γενομένην περὶ τὸ τέλος Ἀπριλίου ἢ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Μαΐου, τὸ ζευγὸς ἐγκαθίσταται ἐν τῷ ἐκλεγέντι χώρῳ μηδὲν ἀνεχόμενον παρ' αὐτῷ οὐδεμίαν ἄλλην οἰκογένειαν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ εἶδους. Ἡ ἀηδὼν κατασκευάζει τὴν νεοτιάν αὐτῆς ἐν θάμνῳ πυκνῷ, ἐν συστάδι ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον. Κτίζει ταύτην παρὰ τὸ ἔδαφος, ἐντὸς τῶν βάτων ἢ ἐπὶ τῶν χαμηλῶν κλάδων. Πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ ταύτης μεταχειρίζεται γλόην ξηρὰν, φύλλα δρυὸς ἐν ἀφθονίᾳ, λεπτὰς δὲ ρίζας καὶ τρίχας διὰ τὸ ἐσωτερικόν. Τὸ οἰκοδόμημα ὅμως εἶναι τοσόν εὐθραυστον, ὥστε ἡ ἐλαχίστη τοῦ ἀνέμου πνοὴ δύναται νὰ τὸ καταρρίψῃ.

Τίκει 4 μέχρι 5 ὡὰ ὑπομέλανα πρασινίζοντα, ἅτινα ἐπωάξουσιν διαδοχικῶς ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλειαν ἐπὶ δέκα ὀκτὼ μέχρις εἰκοσιν ἡμέρας. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον νύκτα καὶ ἡμέραν ἡ ἀηδὼν ἄδει τὰς ἀπαράμιλλους μελωδίας, ἃς οὐδεὶς ἕτερος ψάλτης κατάρθρωσεν. Ὁ Βεττόθεν ἐν τῇ θαυμασίᾳ ποιμενικῇ συμφωνίᾳ αὐτοῦ ἐπεδίωξε ν' ἀναπαραγάγῃ τὴν χοροῖαν· πῶς ὅμως ν' ἀποδώσῃ τὴν θερμὴν καὶ ζωηρὰν ταύτην φωνήν, τὴν ἐκφράζουσαν ὅτε μὲν θωπεῖαν, ὅτε δὲ τὴν παραφορὰν ἐξάλλου πάθους; Μετὰ τὴν ἐκκόλαψιν τοὺς νεοσσούς, οἵτινες ταχύτατα ἀναπτύσσονται, τρέφουσιν ἐναλλάξ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μητέρα. Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ὁ πατὴρ παραμένει μόνος ἐπιπεφορτισμένος τὴν τοιαύτην ἐντολήν, ἐνῶ ἡ συντροφὸς τοῦ ἀσχολεῖται πηγνύουσα νέαν νεοτιάν.

Ἡ ἀηδὼν ἔχει λίαν ἀνεπτυγμένον τὸ αἶσθημα τῆς πατρότητος. Συλληφθεῖσα μετὰ τῶν νεοσσῶν ἐξακολουθεῖ ἀνατρέφουσα αὐτοὺς καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ. Ἀρκεῖ νὰ διδῇ τις ταύτη, νύμφας μυρμηκῶν, σκώληκας ἀλεύρου μεμιγμένους μετὰ βοείου καρδίας ἢ ὠμοῦ κρέατος μύσχου κεκομμένου εἰς λεπτά.

Τροφή

Παντός εἶδους ἔντομα, κάμπαι πράσιναί, μυῖαι, βόμβυκες, κολεόπτερα, νύμφαι μυρμηκῶν καὶ ἄλλων ἀποτελοῦσι τὴν τροφὴν αὐτῆς.

Ἐν τῷ κλωβῷ

Ὁ ἀπαράμιλλος μουσικὸς χάριν τῆς φωνῆς του συχνότατα ἀποβάλλει τὴν ἐλευθερίαν του, ἐνίοτε μάλιστα καὶ θνήσκει. Ἡ ἀηδὼν συλλαμβάνεται εὐκόλως, ἐμπίπτουσα βλακωδῶς εἰς πᾶσαν παγίδα, δυσκόλως ὅμως κατορθοῦται νὰ λησμονήσῃ τὴν λύπην τῆς δουλείας καὶ μεταλλάξῃ βίον. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἐπιτυγχάνεται καθ' ἀπάσας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Παρελθόντος τοῦ Ἀπριλίου εἶναι πλέον ἀργά· τότε πλέον ἐξέλεξε σύζυγον καὶ ἂν διακόψῃ τις τοὺς ἔρωτας αὐτῆς καταδικάζει ταύτην εἰς βέβαιον θάνατον. Λοιπὸν μόνον εἰς τὴν ἄφιξιν κατὰ Μάρτιον καὶ τὴν ἀναχώρησιν κατὰ Σεπτέμβριον ὑπάρχουσιν ἐλπίδες ἐπιτυχίας. Ἀμα συλληφθὴ τὸ πτηνόν, πρέπει νὰ ἐγκλεισθῇ ἐν εἰδικῷ κλωβῷ καλουμένῳ «κλωβῷ ἀηδόνος» οὗτινος οἱ τοῖχοι εἶναι πληρεῖς πανταχόθεν καὶ ἐστορεσμένοι διὰ βρύου, μία δὲ μόνον ἐπιφάνεια φέρει κιγκλίδας. Μετὰ τοῦτο διὰ ὑφάσματος χρωματιστοῦ καλύπτουσι τὸ ἀνοικτὸν μέρος πρὸς παραγωγὴν σκοτίας καὶ δίδουσι τῷ αἰχμαλώτῳ διὰ τροφὴν ὡὰ μυρμηκῶν καὶ σκώληκας ἀλεύρου. Ἐλλείψει τοιαύτης τροφῆς, τῆς μόνης ἣν ἀποφασίζει νὰ φάγῃ, προτιμότερον νὰ ἀποδοθῇ αὐτῇ ἡ ἐλευθερία, ἵνα μὴ μετ' ὀλίγον ἀποθάνῃ. Βραδύτερον, καὶ ὅπως βαθυμυρμηκῶν ἐθισθῇ εἰς ἄλλην τροφὴν, κόπτουσιν εἰς μικρὰ τεμάχια, μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμέρας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ζυμώσεως, ὀλίγην καρδίαν βοός, ἐν ἣ μιν γνύουσιν ὡὰ μυρμηκῶν καὶ σκώληκας ἀλεύρου κεκομμένους εἰς τεμάχια. Ἀναζητοῦσα ἐν τῷ μίγματι τούτῳ τὰς νύμφας τῶν μυρμηκῶν καὶ τὰ τεμάχια τῶν σκώληκων, ἢ φάγῃ καὶ ἐκ τῆς καρδίας ὀλίγον· οὕτω θὰ συνειθίσῃ εἰς τὴν τροφὴν ταύτην, ἐξ ἧς καὶ μόνης θὰ τρέφῃται διαρκῶς ἐν τῷ μέλλοντι. Μετὰ ἕνα μῆνα δουλείας δύναται ν' ἀποκαλυφθῇ ὁ κλωβός, σπανίως δὲ μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην, ἡ ἀηδὼν δὲν ἐκδηλοῖ τὴν χαρὰν αὐτῆς ἀπολαύουσα τοῦ φωτός, δι' ἥσματος, ὅπερ διακόπτει μόνον κατ' Αὐγούστον, ἐποχὴν τῆς πτερορρύσεως.

Τὸ μίγμα ὅπερ ἀνέφερον χρησιμεύει ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν νεαρῶν ἀηδόνων. Τινὲς λαμβάνουσι καρδίαν βοός τετμημένην εἰς λεπτά καὶ προσθέτουσιν εἰς ταύτην ἴσην ποσὴν τῶν ὠν μυρμηκῶν, ὀλίγην γλωρὴν τροφὴν, θριδάκια κομμένα εἰς λεπτά, ἅπαντα καλῶς ζυμωμένα. Ἐκ ταύτης σχηματίζουσι βόλους ἴσους κατ' ὄγκον πρὸς μικρὸν πίσσον. Δύο ἐξ αὐτῶν καθ' ὥραν ἀρκοῦσι δι' ἑκάστον πτηνόν. Πρέπει ἐπίσης νὰ πίνωσι δις τῆς ἡμέρας ἐκ τεμαχίου βάμβακος διαποτισθέντος ἐν ὕδατι. Ὅπως ἀρχί-

ση ἡ ἀνατροφή αὕτη ἀνάγκη ν' ἀρχίσωσιν οἱ νεοσσοὶ καλυπτόμενοι ὑπὸ πτερῶν. Τίθενται μετὰ τῆς νεοττιᾶς ἐν κανίστρῳ ἐστρωμένῳ διὰ βρύων καὶ μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας καθίστανται ἰσχυροί, ὅπως τεθῶσιν εἰς κλωβόν. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ὁ ἄρρην διακρίνεται ἐκ τῆς φωνῆς του, καὶ πρέπει ἀμέσως ν' ἀποχωρισθῇ τῶν λοιπῶν, διότι ἡ ἀηδὼν ἀρέσκειται νὰ βιοῖ βίον μονήρη.

Ἡ τέχνη, ὅπως παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, οὕτω καὶ τῷ πτηνῷ πρὸς ἀνάπτυξιν ἀπαιτεῖ ἐκγύμνασιν, μαθήματα. Πρέπει λοιπὸν κατὰ τὸ ἔαρ, οἱ νέοι ν' ἀκροῶνται γηραιῶν ἀηδόνων. Ἐν ἐλευθερίᾳ διὰ τοῦ τοιούτου σχολείου ἀναπτύσσονται αἱ νεαραὶ. Τὸ ἔσχα καλῆς ἀηδόνος πρέπει νὰ ἐνέχῃ εἴκοσι μέγρις εἰκοσι πέντε φράσεις.

Αἱ ἀηδόνες ἔχουσιν ὁρέξεις παραξένους. Τινὲς ἀγαπῶσι τὸ φῶς, ἐνῶ ἕτεροι ἀρέσκονται ἐν τῇ ἡμισκοτίᾳ. Ὅπως ἐθισθῇ τὸ πτηνὸν νὰ ἔδῃ ὅπου δῆποτε καὶ ἂν τεθῇ, πρέπει κατὰ τὸν χρόνον τῆς

πτερορρυήσεως νὰ μεταφέρεται ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον καὶ συνεθίσῃ οὕτω νὰ μὴ προτιμᾷ οὐδὲν μέρος. Κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ ἀηδὼν θέλει θερμότητα. Ἄν διατηρῇται θερμοκρασία 16-18 βαθμῶν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρχίσῃ ἔδουσα ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ Δεκεμβρίου, ὡς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἔαρος.

Μόλις ἀρχίσωσιν αἱ πρώται δροσεραὶ τοῦ φθινοπώρου ἡμέραι, ἡ ἀηδὼν ἐγκαταλείπει τὸ ἡμέτερον κλῖμα καὶ μεταβαίνει ζητοῦσα ἥττον σκιερὰς ἡμέρας καὶ θερμότερας νύκτας ἐν τοῖς νοτίοις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Κάτω Αἰγύπτου. Οἱ τόποι οὗτοι εἶναι ἀπλοὶ σταθμοί. Δὲν ἔδει, καὶ ἄνευ ἄσματος δὲν ὑπάρχει ἔρως. Πατρίς τοῦ πτηνοῦ εἶναι ὁ τόπος τῆς νεοττεύσεως. Ἀναμένει λοιπὸν μετ' ἀνυπομονυσίας τὴν ἐπαυροδὸν τοῦ ἡμετέρου ἔαρος, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ πατρίδα.

N. X. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ¹

ΙΔ' — Στὸ Μεθοδούμι

Εἴταν Αὐγουστος τώρα. Εἴχαμε ἄλλον ἓνα μῆνα διακοπές, κ' ἤρθαμε νὰ τίς περάσουμε σ' αὐτὸ τὸ καλύβι, ποῦ κάθουμαί τώρα ὀλομόναχος καὶ σοῦ γράφω.

Κάθε χρόνον τὴν εἴχαμε τὴν καλοπέραση τούτη τὴν ὄνειρεύουμουν μῆνες πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα τῆς.

Σηκωθήκαμε πρῶτ' πρῶτ', τοιμαστήκαμε, σφαλῆξαμε καλὰ τὰ παράθυρα, κλειδώσαμε τίς πόρτες, καὶ τραθήξαμε κατὰ τὸν κάμπο, μὲ τὸ γαῖδουράκι τοῦ γέρου φορτωμένο δισάκκια, ζεμπιλία καὶ στρωσίδια.

Ἦρθαμε καὶ τὰ βρήκαμε ὅλα σὲ τάξη. Τὸ καλύβι σκουπισμένο, ὁ σιτοβολῶνας ἀπάνω χωρισμένος σὲ δύο μικρὰς κάμαρες, οἱ τοῖχοι ἀσβεστωμένοι, τ' ἀργαλεῖα κρεμασμένα τριγύρω, τὸ τουφέκι, ὁ πεζόβολας, τὰ παραγάδια, τ' ἀγκίστρια, ὅλα στὸν τόπο τους.

Κατεβάσαμε τὰ πράματα, ἀνοίξαμε τὰ δισάκκια, βγάλαμε τὰ μαγερικά μας, ἀνασκουμπώθηκαν οἱ γυναῖκες, πῆγαμε μὲ τὸ γέρο καὶ πιάσαμε ψάρια, κόψαμε καὶ μερικὰ σταφύλια γυρίζοντας, καὶ πρὶ νάρθη μεσημέρι, καθήσαμε στὸ τραπέζι.

* * * * *

Ὅλα ἐδῶ εἴτανε γλέντι καὶ ζιχαφῆτι, ὡς κ' ἡ δουλειά μας. Κόψιμο, μάζεμα, ἄπλωμα. Πότισμα, σκάλισμα, κλάδεμα. Αὐτὸ τὸ μικρὸ χωράφκι μὲ τίς συκιές του, μὲ τὰ κλήματα του, καὶ μ' ἓνα μικρὸ περιβόλι κοντὰ στὴ βρύση, εἴταν ἡ σεργιανία μας. Δὲ μᾶς ἔτρεφε τὸ ξενοδοῦλι

πιὰ τώρα. Τὸ κατῶγί μας εἴτανε γεμάτο, τὰ κουκουλῖα μας ἐβγαζαν τὸ μετᾶξί τους, εἴχαμε λοιπὸν καὶ μετᾶξί γιὰ τὰ προικιά τῆς Ἀννούλας. Ἡ φτώχεια στὸ κατῶφλι μας δὲν πατοῦσε. Ὡς καὶ τὸ μπαμπάκι δὲ μᾶς ἔλειπε. Ὡς καὶ σουσάμι εἴχαμε γιὰ τίς πῆττες μας.

Μὰ ἐμένα μὲ κρυφόμενες δῶ πέρα μιὰ στέρηση καὶ μιὰ φτώχεια ποῦ δὲν ἔσωνε μήτε τὸ σουσάμι μήτε τὸ μετᾶξί νὰ μοῦ τὴ διώξῃ. Ἡ στέρηση τῆς Ἑλένης! Σὰν ἔμπαίνα στὸ καλύβι κι ἀνιστοροῦσα πῶς ἐκεῖ, κοντὰ στὴ γωνιά, κάθησε ἡ ἀγιασμένη μου κόρη τότες ποῦ τὴ γλύτωσε ὁ γέρο Βασίλης, καὶ πῶς δὲν ξαναμπῆκε σ' αὐτὸ τὸ καλύβι, δὲν ἤρθε νὰ πῇ πῶς τὴν ἀγαπᾷ ἐκείνη τὴν κόρη ποῦ τῆς ξανάφερε τὴ ζωὴ, πῶς μ' ἀγαπᾷ καὶ μένα καθὼς ποῦ τὴν ἀγαποῦσα, μ' ἐπαιρναν τὰ δάκρυα κάποτες, κ' ἐβγαίνα καὶ κατέβαινα στὸ γιὰλό, νὰ ξεσκᾶσω κοντὰ στὰ κύματα. Κι αὐτὸν τὸ δίσεχτο χρόνο, ποῦ ἔφυγε ἡ Ἑλένη καὶ πῆρε τὸν ἀγύριστο δρόμο τῆς ἀγιωσύνης, ποῦ δὲν μπορούσα πιὰ νὰ τὴν ξαναδῶ μήτε στὸ χωριό, ἡ λύπη μου εἴτανε δίστομο μαχαίρι ποῦ μοῦ τρυποῦσε ὡς πέρα τὰ σπλάχνα, κρυφὰ κρυφὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ κανένας. Δὲν μπορούσα νὰ μείνω πολλὰ ὥρα κοντὰ στὴν κόρη ἐκείνη, χωρὶς τὸ γέρο ἢ τὴ μάνα μαζί μου. Ὡς καὶ τώρα ἀκόμα τὴ βλέπω τὴν πέτρα ποῦ κάθησε ὁ γέρος καὶ πῆρε στὰ γόνατά του τὸ τρομασμένο μου τ' ἀγγελούδι, καὶ θαρρῶ πῶς βλέπω κανέναν τάφο. Τὴν κοιτάζω καλὰ καλὰ τὴν πέ-